

СЕВЕРНИЙ Андрій Борисович (28. 04(11. 05). 1913, м. Тула, Росія — 03. 04. 1987, Сімферополь, похований у Москві) — астрофізик. Доктор фізико-математичних наук (1944), професор (1945), академік АН СРСР (1968). Герой Соціалістичної Праці (1973). Сталінська премія (1952), Державна премія СРСР (1984). Державні нагороди СРСР. Закінчив Московський університет (1935). Працював 1938—46 у Державному астрономічному інституті (Москва); від 1946 — у Кримській астрофізичній обсерваторії (с-ще Научний Бахчисарайського р-ну, нині АР Крим): 1952—87 — директор. Віцепрезидент Міжнародного астрономічного союзу (1964—70). Наукові дослідження присвячені проблемам фізики Сонця, внутрішньої будови зір, магнітних полів зір і Сонця. Під його керівництвом у СРСР створено інструментальну базу для дослідження Сонця. 1954 за його проєктом побудовано один із найбільших у світі баштовий сонячний телескоп, розроблено та введено у

дію сонячний магнітограф. Керував розробленням програм позаатмосферних астрофізичних досліджень, конструюванням та виготовленням астрофізичних інструментів для спостережень з супутників (серії КОСМОС, ПРОГНОЗ), космічних апаратів та станцій (АСТРОН). Вивчав енергетику сонячних спалахів, структуру магнітних полів плям і активних ділянок, «переполюсовки» загального квазідипольного магнітного поля Сонця, його тонкої структури і еволюції, магнітної асиметрії Сонця. Отримав ґрунтовні результати щодо геліосейсмології та висновки про внутрішню будову Сонця. На його честь названо малу планету № 1737.

Основні праці

Об устойчивых колебаниях газовых шаров и звезд // Изв. Крым. астрофиз. обсерватории. 1948. Т. 1; Исследование движений и свечения солнечных протуберанцев // Там само. 1953. Т. 10 (співавт.); Исследование развития хромосферных вспышек на Солнце // Там само. 1954. Т. 12 (співавт.); Физика Солнца. Москва, 1956; Тонкая структура эмиссии активных образований на Солнце // Астрономический журнал. 1956. Т. 33, вып. 1; Исследование тонкой структуры эмиссии активных образований и нестационарных процессов на Солнце // Изв. Крым. астрофиз. обсерватории. 1957. Т. 17; Observations of solar pulsations // Nature. 1976. Vol. 259 (співавт.); Некоторые проблемы физики Солнца. Москва, 1988.

Рекомендована література

1. Andrei B. Severnyy, 73, Top Soviet Astronomer // New York Times. 1987, 21 April.

Н. І. Шаховська

Бібліографічний опис:

Северний Андрій Борисович / Н. І. Шаховська // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891570>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).